

Szemelvények a MoodleMoot 2015 konferenciáról

Bevezetés

Az idei MoodleMoot konferenciára 2015. június 26-án került sor az Óbudai Egyetem Bécsi úti kampuszán (<http://moodlemoot.hu/course/view.php?id=119>). Hagyományosan ez a rendezvény a magyarországi Moodle-használók legnagyobb évenkénti találkozója. A keretrendszerrel kapcsolatos technikai kérdések mellett rendszeresen bemutatkoznak a legújabb fejlesztések a vállalkozói és az oktatási szféra különböző területeiről is.

A rendezvény évről évre egy-egy aktuális téma köré szerveződik, ez az idén „*A tanulás mint életstílus*” volt. A tárgykör apropóját az a trend adta, amely a konferencia elmúlt egy évtizede alatt az előadásokban is visszatükröződött. A kezdetek technikai súlypontja fokozatosan a módszertani kérdésekre helyeződött át, míg a megvalósított projektek, oktatási tartalmak és kurzusok egyre inkább a létrehozás és a működés folyamataira koncentrálnak. A tanulás mint életstílus voltaképpen az online tartalmak és az azokat fogyasztók tömegessé válását jelenti. Mind e mögött természetesen ott vannak a legújabb technológiák, okos eszközök és a kor igényeit még jobban kielégítő szervezeti, módszertani megoldások, mint például a MOOC (Massive Open Online Courses).

Középpontban a Moodle, a világ egyik legnépszerűbb e-learning keretrendszere

A változatos program keretében nem csupán előadások szerepeltek a napirenden. Gyakorlati jellegű workshop segítségével az e-learning és a Moodle világával most ismerkedők is bevezetést nyerhettek e terület rejtelmeibe **Sinka Róbert** segítségével. A Moodle legfrissebb kiadásában tekintették át a kurzustervezés, a tananyag-kezelés alapjait egy-egy oktatási helyzeten keresztül. Gyakorolták a tanári szerep legfontosabb mozzanatait, a tantárgyi és a tantárgyközi különlegességeket. Kiemelt szerep jutott az adaptív módszertani szemlélet gyakorlati megoldásaira is, amelyekhez a keretrendszer eszköztárából válogattak.

A Moodle keretrendszer fejlődését tekintve nagy változást jelentett a 2.8 és a 2.9 verziók megjelenése. Áttekintő előadás és workshop keretében ismerhették meg a résztvevők az újdonságokat **Vágvölgyi Csaba** révén. Elsősorban az adminisztrátorok fogadhatták örömmel, hogy hatékonyabb lett az események figyelése, részletesebb lett a rendszertervekenységek naplózása. A fórumban megjelent a témánkénti feliratkozás lehetősége. A

beküldött feladatokra a választ már e-mailben is el lehet küldeni, a csatolt állományküldési lehetőség egyúttal. Az új, Atto névre hallgató szövegszerkesztőben a beírt szöveg automatikusan mentésre kerül. A „fogd és vidd” módszerrel különféle médiaelemek is egyszerűbben beilleszthetővé váltak a szöveges tartalom mellé. Új állománytípusok egyedi ikonokkal adhatóak hozzá a Moodle rendszeréhez. E-mailben pedig a személyes tárterületünkre is feltölthetőek az állományaink. Egyszerűbben lehet a felhasználókat globális csoportokba szervezni és a jogosultságaikat kezelni. Megváltozott a felhasználói menü és a profil. A *Központi beállítások* menüpontban egyetlen helyen módosítható az összes felhasználót érintő beállítás. A párhuzamos bejelentkezések száma korlátozható és nyomon követhető lett. A kurzusfelületen az egyes szekciók egyszerűbben törölhetőek, a korábbi verziókhoz képest.

A Moodle fejlődésének jövőbeli lehetőségeiről elhangzott, hogy a hármas verzió kapcsán (amely a tervek szerint 2015. november 9-én jelenik meg) nem kell a kettes verzió bevezetéséhez hasonló alapvető megújulásra számítani. A fő hangsúly a használhatóság további fejlesztésére kerül. A kiegészítő szoftverek elérhetősége is javulni fog a Moodle Plugins Directory keretein belül. A keretrendszer fejlesztőinek alapvető célja a kompetenciák és tanulási célok elősegítése, a könnyebb kezelhetőség kialakítása. Így a tanulás mint életstílus gondolata is könnyebben megvalósul, és mind egyszerűbb és könnyebb lesz elektronikus tananyagok segítségével tanulni. Továbbfejlesztik az értékelő felületeket. Kiterjesztik a Moodle-hálózat lehetőségeit is (ami az intézményközi együttműködésben nyithat új távlatokat).

Papp Gyula szervezésében a személyes tanulási környezet kialakításának lehetőségeibe pillanthatunk be egy-egy gyakorlati példán keresztül. Napjainkban szembesülünk azzal, hogy a tanulás egyre inkább személyessé válik. Mára kialakult az az eszközrendszer, amelyet egy online módon tanuló használ. Igen, de mégis milyen eszközök ezek? Melyek azok az alkalmazások, amelyek megkönnyítik az életünket? A kép gazdag, néhol túl gazdag. Hogyan és mit válasszunk? A workshop keretei között a résztvevők megvizsgálták, hogy mire keresünk megoldást a tanulás hatékonyságának növelése érdekében, és melyek azok az eszközök, alkalmazások, amelyek megoldást hozhatnak. Emellett ízelítőt kaptak abból is, hogy tanárként milyen eszköztár áll a rendelkezésükre ahhoz, hogy a személyes tanulási környezetet ki tudják alakítani.

Sinka Róbert második workshopján a Microsoft OneNote Moodle-hoz való kapcsolatáról, valamint az oktatásban betöltött szerepéről is hallhattunk. Speciális oktatási szituációkat elemeztek a résztvevők. Kiemelten foglalkoztak az egyedi feladat-beküldéssel és a visszacsatolással. Online és asztali alkalmazások kombinációjából, használatából kaptak ízelítőt. Különféle, az oktatásban használt folyamat-modellek is bemutatásra kerültek. Az élő, interaktív bemutatót és gyakorlati képzést elsősorban a köz- és felsőoktatásban oktatók részére szervezték meg. A workshopot a legújabb oktatást segítő microsoftos hardvertermékek (MS Surface Pro 3) kipróbálásnak lehetősége is színesítette. Ehhez kapcsolódóan, a nyitóelőadások között a Microsoft munkatársai ízelítőt adtak abból is, hogy a nyílt forráskódú Moodle e-learning környezetet hogyan lehet egybeintegrálni az Office Online egyetemi, illetve vállalati környezettel.

Papp Gyula és **Vágvolgyi Csaba** a délután folyamán a Moodle kiterjesztett használatának további lehetőségeit villantották fel a vizsgáztatási lehetőségek, valamint a videokonferencia megoldások kapcsán egy-egy workshop keretében.

A Moodle keretrendszer alapszolgáltatásként nyújtja a csevegést (szinkron és csoportos módokon is), az üzenetküldés és fórum funkciókat (csoportos címzettekkel és aszinkron kézbesítéssel is). A keretrendszerbe illeszkedő nyílt forráskódú Big Blue Button szoftver emellett teljes értékű videokonferencia megoldást is kínál többnyelvű felhasználói felületen. Ebbe beleértendő az audio- és videokapcsolat létesítése, a whiteboard felületen történő tartalommegosztás, a képernyőmegosztás, valamint prezentációk és más formátumú dokumentumok (ppt, doc, pdf stb.) bemutatása is. A rögzített felvételek a Moodle rendszerében visszanezeshetők.

A vizsgáztatási funkcióhoz a Moodle rendszerhez illeszkedve számos kiegészítő program áll rendelkezésre. Vizsgáztatási tevékenységek terén fontos kiemelni, hogy a Moodle rendszerében online és offline vizsgaanyagokat is összeállíthatunk. Az offline kvíz például akkor lehet hasznos, ha befogadóképesség akadályok vannak, és nem lehetséges mindenkit egyszerre a gépteremben leültetve online kérdéssor segítségével vizsgáztatni. A vizsgázók száma alapvetően megköveteli, hogy mekkora kérdésbankból dolgozunk. Minél szegmentáltabb, a tananyagot leginkább lefedő kérdéssorunk van, annál kiegyenlítettebb a vizsgázók esélye is. Az online vizsgák esetében is számos megoldással könnyíthető mind a vizsgázó, mind a vizsgáztató munkája. Ezt célozzák a különféle beállítási lehetőségek, amelyekkel egy adott oktatási szituációhoz a megfelelő tesztkörnyezetet tudjuk kialakítani. Ilyenek például a kérdések számának megjelenítése egy adott képernyőn (lapon); a kitöltési idő és gyakoriság beállítása, kombinációi; a hozzáférés szabályainak bővülése (jelszó-védelem mellett a feltételhez kötött megtekintés pl. egyéni, csoportos, teljesítmény alapján). A tesztkészítő felület sokat fejlődött, és az értékelő felület is nagyobb méretű, áttekinthetőbb. Továbbfejlesztették a vizsgaanyag készítéséhez és terjesztéséhez használható dokumentum export/import funkciókat is. A workshopok témái ezen a címen tekinthetők át: <http://moodlemoot.hu/mod/resource/view.php?id=2893>

E-learning témájú előadások a Moodle-n innen és túl

A Moodle rendszerhez kötődő témakörök felvillantása után az e-learning témájú előadások színes forgatagából válogatunk az alábbiakban, a teljesség igénye nélkül. A teljes program, a prezentációk többségével együtt elérhető a <http://moodlemoot.hu> oldalon.

Bánhidi Sándorné, az Informatika-Számítástechnika Tanárok Egyesületének főtitkára is érdekes e-tanulás fejlesztési irányokról számolt be a szaktanárok továbbképzésének kapcsán. Korábbi gazdag tapasztalataikból merítve az a céljuk, hogy Moodle alapú keretrendszer segítségével először a képzők képzését valósítsák meg. Ezt követően pedig minden számítástechnika, illetve informatika szakos közoktatási pedagógussal meg szeretnék ismertetni a Moodle használatában rejlő lehetőségeket, amely egyben kiváló digitális írástudás-kompetencia fejlesztő eszköz is. Egy másik kurzus keretében nagy hangsúlyt helyeznek arra, hogy minél többen elsajátíthassák az akadálymentes digitális tartalmak előállításának fortélyait is. Ez utóbbi alapvető fontosságú az esélyegyenlőségen alapuló integrált oktatás kiterjesztésének szempontjából. A fő cél egy olyan pedagógiai kultúra megalapozása, ahol a hagyományos formák mellett a pedagógusok készség szinten tudják kezelni munkájuk során, a tanórákon alkalmazva az e-learning eszközöket, keretrendszereket is. Igen hasznos példákat sorolt fel az előadó, miként lehet már általános iskolában is a társas szocializációs készségeket és a kreativitást fejleszteni az e-tanuláson keresztül.

Mindezt oly módon megvalósítva, hogy a tanulók gazdagodásként, sikerélményként éljék meg a különféle digitális tanulási tevékenységekben való részvétel tapasztalatait.

Farkas Róbert egy érdekes, tanárok által indított, önkéntes kísérletről számolt be, amelynek eredeti célja a *Nemzeti Alaptanterv*hez igazodva az általános iskolai felső tagozatos tananyagának digitalizálása volt oktatóvideók formájában. A videotanár felületen publikált oktatóvideókból kiindulva mutatta be, hogy online felvételi előkészítő kurzusok készíthetők Moodle keretrendszerű oktatási portálon 8. osztályos tanulók részére magyar nyelv és irodalom tantárgyból. A heti kiemelt témákkal kapcsolatban oktatóvideók, linkek, oktatási tartalmak jelennek meg. Hetente frissülő tesztek segítik a témák feldolgozását. Ezen felül szintén hetente frissülő feladatlapokat kínálnak megoldásokkal. A kérdések megvitatására zárt fórumrendszer áll rendelkezésre. A *Kérdésadatbázist* a korábbi évek felvételi feladataiból állították össze. Szaktanárokkal online is lehet tanácskozni a tanulók közben felmerülő kérdésekről. A Moodle abban segít, hogy zárt portál felületen biztosítja az ismeretszerzés, a megszerzett tudás ellenőrzésének lehetőségét. Emellett azonban elsőrangú interaktív kommunikációs és közösségépítő eszközként is működik. A programról és az oktatási anyagokról bővebben az alábbi linken tájékozódhatunk: <http://videotanar.hu/>

Hegyesi Franciska, az Óbudai Egyetem munkatársa az itthoni diákok számára fejlesztett online kurzusok kínálatából adott ízelítőt. Nyugat-Európában és Amerikában az összefoglaló néven MOOC-nak (Massive Open Online Courses) nevezett tanulási forma elképesztő népszerűségnek örvend. Bármely érdeklődő számára lehetővé teszi, hogy a portálokon keresztül bekapcsolódjon akár a világ legexkluzívabb egyetemei által kínált ingyenes vagy fizetős kurzusokba. Ennek a tanulási lehetőségnek az egyik legnagyobb hátránya az egyetemisták szempontjából, hogy általában nem lehet belőle kreditet szerezni, illetve ha mégis van erre lehetőség, akkor már fizetni kell érte. Az Óbudai Egyetem néhány más itthoni egyetemi partnerével közösen a K-MOOC (<https://kmooc.uni-obuda.hu/>) Moodle alapú online oktatási felületén ezzel szemben nem csupán a tananyaghoz való hozzájutást és a kurzusok elvégzését teszi ingyenesen lehetővé. Azok számára, akik rendszeres felkészüléssel, tesztek, beszámolók, konzultációk révén teljesítik a kurzusok követelményeit, ingyenes kreditszerzési lehetőség is rendelkezésre áll. Különösen értékes ez a költségtérítéses hallgatók számára, ahol az alap- és mesterképzésben általában minden plusz kredit megszerzésének komoly költsége van. A kínálat főként pedagógiai, műszaki és informatikai jellegű tárgyakra koncentrált. Emellett érdekesség, hogy Benkó Sándor két féléves jazztörténeti kurzusa is nagy népszerűségnek örvend.

Tibenszkyné Főrika Krisztina, az Óbudai Egyetem Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar oktatója a Moodle alkalmazását vizsgálta meg a felsőoktatásban megjelenő ún. duális típusú képzések kapcsán. Ebben a képzési formában szorosan együttműködik egymással a képzési hely egy gyakorlati oktatást nyújtó partnercéggel, vállalattal. A hallgatók a leendő szakképzettségüknek megfelelő munkakörben összekapcsolják az elméleti és a gyakorlati ismereteiket. Ilyen módon fejlesztik a különféle munkafolyamatokban, a szakma gyakorlásához szükséges, munkavállalói képességeiket. A Moodle alapú távoktatási rendszer a tanítás, tanulás és a gyakorlatszerzés rendszerét egészíti ki. Az újfajta hálózatos e-tanulási környezet egyben új ismeretszerzési technikákat és módszertani elemeket hoz magával. Az előadó megállapítása szerint olyan Moodle típusú oktatási hálózat kialakulásának van esélye, ahol a fő hangsúly a tudás megszerzésének

hatékonyaságán van. A hálózatban egyetemi oktatók, gyakorlati szakemberek és diákok egyaránt részt vehetnek, a csatlakozásuk önkéntes alapú kell, hogy legyen.

Papp Danka Adrienn, az ELTE PPK oktatója azt kutatja, hogy miképpen tanulhatunk hatékonyan online környezetben. Három különböző intézményből választott ki három eltérő témakörű felsőoktatási kurzust, amelyek mindegyike Moodle keretrendszerben működő oktatási portálokon zajlott. A kutatás fontos hipotézise, hogy az időmenedzsment igen érzékeny kérdés az e-learning kurzusok elvégzésének szempontjából. A kutatás tapasztalatai szerint a diákok 96 százaléka nem rendelkezik időmenedzsment képességgel, viszont ez nem látszott meg a tanulás eredményességén. Mindez arra utal, hogy e tényezőnek sokkal kisebb jelentősége van a feltételezettnél. Viszont a tanulás megfelelő szervezése nélkülözhetetlen az e-learning kurzusok eredményes elvégzéséhez (ez magában foglalja a rendszeres tanulást és az oktatóval való kapcsolattartást is). A digitális technológiák használata, a kurzusinformációk menedzselésének képessége is alapvető fontosságú az eredményesség szempontjából. Igen fontos a tanulási folyamat során a felfedezés képessége, a társak munkájának nyomon követése és a konstruktív kommunikáció. A web 2.0-hoz kötődő eszközök (youtube, wikipedia, online fogalom és gondolattérképek) használata is pozitívan befolyásolja az eredményességet. Akik már korábbi tapasztalatokkal bírtak e-learning környezetekben, szignifikánsan hatékonyabb önszabályozó képességgel rendelkeznek, mint az ezen irányú tapasztalatoknak híján lévő társaik. A sikeres diákok viszonylag gyakran lépnek be az online felületre, a kurzusfelületen változatos online tevékenységeket fejtenek ki, tartalomorientáltan mintegy 40-45 percet töltenek egy-egy alkalommal a rendszerben, és közepes mértékben jellemző rájuk az éjszakai tanulás. Az e-tanulás vizsgálatát nagymértékben megnehezíti a sokféle kurzus, a változatos digitális környezet és a heterogén hallgatóság. Találni azonban olyan közös pontokat, készségeket, képességeket, amelyek szinte minden útmutatóban szerepelnek. Így ezek révén sikeresen megragadhatók az e-tanulás hatékonysági és eredményességi tényezői.

Fehér Péter, a Pannon Egyetem oktatója kutatási projektjében az e-olvasás hatékonyságát vizsgálja. Kíváncsi volt arra, hogy van-e lényeges különbség a képernyő, illetve papíralapú tanulás, ismeretszerzés között? Milyen típusú szövegek olvasása lehet hatékonyabb: elektronikusan, illetve papírról? A diákok papíralapon vagy digitálisan jegyzetelnek inkább? Milyen olvasási formákat preferálnak a különféle olvasói rétegek, és milyen nemek közötti, illetve életkori különbségeket lehet kimutatni ennek kapcsán? Az első tapasztalatok arra utalnak, hogy a diákok jegyzetelés közben szeretik a vizuális kiemeléseket, a nyomtatott anyagra történő jegyzetelést. Az e-szövegek kapcsán a megkérdezett olvasók jobb szeretnek szépirodalmat olvasni. Könnyebben beszerezhetőnek tartják az e-könyveket, több eszköz között váltogatva is hozzáférnek. Abban az esetben, ha a papíralapú és a digitális szöveg is rendelkezésre áll, akkor az utóbbi olvasása élvez előnyt. Bár sokan utaltak arra is, hogy az adott könyv, illetve szöveg műfajától, típusától függ a választás. Aki papíralapon nagy mennyiségű szöveget olvas, az általában a digitális szövegek olvasásában is az élen jár.

Zárszó

Az összefoglaló cikkben vázolt témák csupán egyetlen és szubjektív nézőpontú szeletet adják a MoodleMoot konferencia változatos programjainak. Ez az évente megrendezésre kerülő tanácskozás az e-tanulással foglalkozó szakemberek igen inspiratív elméleti és gyakorlati fórumává nőtte ki magát. A tapasztalt szakemberek értesülhetnek a legújabb irányvonalakról, fejlesztési eredményekről, szakmai és üzleti kapcsolatok és barátságok is szövődnek itt. Az e-learning világával még csupán ismerkedőket is szívesen fogadják. A kezdők is megláthatják, hogy mennyire változatos intézményi háttérrel, milyen élő és színes fejlődésnek lehetünk szemtanúi e területen. És nem utolsó sorban biztatást kaphat mindenki, a kezdéshez és a folytatáshoz egyaránt, hiszen a közösségtől mindenki segítséget kaphat, aki a digitális pedagógia eszközeit és módszereit meg szeretné ismerni.

Németh Márton – Sinka Róbert

MKE Egyesületi Munkáért Emlékérem

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége az MKE megalakulásának 80 éves jubileuma alkalmából

EGYESÜLETI MUNKÁÉRT EMLÉKÉREM

kitüntetésben részesítette

BAKOS KLÁRÁT,

a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Egyetemi Központi Könyvtár főigazgatóját,
az MKE 2003-2015 közötti elnökét;

BARTOS ÉVÁT,

a Könyvtári Intézet ny. igazgatóját, az MKE 2003-2011 közötti elnökségi tagját;

GERŐ GYULÁT,

a Könyvtáros folyóirat ny. főszerkesztőjét, könyvtártörténészt,
a Magyar Könyvtártörténeti Kronológia megalkotóját;

NAGY MIKLÓST,

a Nemzeti Információs Infrastruktúra Intézet igazgatóját;

SZABÓ SÁNDORT,

az ELTE BTK Könyvtártudományi tanszék ny. egyetemi docensét.

A kitüntetetteknek szívből gratulálunk!